

Ameriški Slovenci za Cankarjev spomenik

Postavi naj se v Ljubljani, kjer je središče slov. kulturnega udejstvovanja.

Ljubljana, 13. marca.

Slovenski listi, izhajajoči v Ameriki so objavili spomenico, iz katere posnemamo:

Eden naših prvakov na polju slovenske književnosti je Iv. Cankar. Velikan je, in mi smo dolžni sebi, da čitamo njegova dela in da gojimo njegove velike nauke. Pred desetimi leti je umrl, a njegova dela so živa kakor so bila in bodo živela trajno.

Genij Ivan Cankar je bil rojen na Vrhniki pri sv. Lenartu. Bil je sin revnih starišev in v gmotnem oziru je bil tudi on velik revež do konca svojih dni. Duševno pa je bil bogataš. S svojimi deli nam je poklonil zakladnico, ki je neprecenljiva.

Ivan Cankar je ljubil svoje ljudstvo, svoj jezik in vse brezpravne vsepovsod. Bil je oznanjevalec resnice in glasnik proti krivicam. Resnica ni vselej ljuba onim, ki vladajo in gospodarji nočejo glasovnikov proti krivicam. Zato je bil Ivan Cankar mnogo napadan, velikokrat zaničevan in preganjan po oblastih. Tudi cerkvena oblast ga je mrzela ter celo poskušala ukloniti njegov veliki duh s tem, da je na ukaz ljubljanskega škofa Jegliča sežgala naklado ene njegove knjige. Cankar je ostal neuklonjen in je pisal, govoril ter oznanjeval svoje nauke dalje.

že mnogokrat ste čuli o njegovi knjigi »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Če še niste, prečitajte jo. Kdor ne zna slovenski, naj si naroči angleški prevod. Cankar je opisal v tej knjigi hlapca, ki dela od zore do mraka, od mladosti do časa, ko mu leta upognejo hrbet. In pride gospodar ter pravi hlapcu: Star si. nisi več za rabo! In hlapec, ki je vse življenje sejal za gospodarja, da

je pospravil žetev, pride na cesto brez vsega in išče pravico. Ker pa jo dele gospodarji tako, kakor je njim v prid, je ne dobi.

Ivan Cankar je bičal hinavščino in lažljivo pretvarjanje kakor nihče drug. Ni dopuščal, da bi ostala laž na hinavskih, smehljajočih se ustnicah, nerazgaljena.

Radi življenskih težkoč mu je zdravje pešalo, postal je slaboten, in tako se je poslovil od nas še mlad, a zapustil nam je spomenik, ki nikoli ne izgine. A tudi narod je dolžan nekaj storiti: pokazati mora, da ceni svoje velike ljudi na vse druge načine. Eden teh je, da jim postavi spomenike.

Ivan Cankar je vreden spomenika, in če je narod Cankarja vreden, naj mu ga postavi. Detroiti odbor, ki reprezentira skupna društva in klube, se je zavzel, da stori v ta namen kolikor največ mogoče. In apeliramo tudi na ostale naselbine, da v tej akciji ne ostanejo indiferentne. Zgradimo mu spomenik, ki bo vsaj malo vreden našega duševnega velikana. In čim več sredstev bo na razpolago, tem veličastnejši bo spomenik.

Vsi prispevki v fond za spomenik Ivana Cankarja se naj pošiljajo odboru detroitskih društev in klubov, v katerem so:

Predsednik Anton Jurca, 13646 Thomson Ave., Detroit, Michigan; tajnica Mary Rant, Colson Ave., Fordson, Mich. — Apeliramo tudi na odbore za Cankarjev spomenik v Sloveniji, da se združijo in napravijo končen sklep, kje naj se postavi spomenik: ali na Vrhniki, kjer je bil Ivan Cankar rojen, ali v Ljubljani, kjer je umrl in kjer je središče slovenskega kulturnega udejstvovanja.